

7
COLLEGII MEDICI
DECANI ET SENIORIS
RVDOLFFI WILHELMI
CRAVSII,
PHIL. ET MED. DOCT.

PRAX. ET CHIM. PROF. PVBL.

Propempticum Inaugurale

DE

MATHESI MEDICO MAXIME
NECESSARIA.

IENÆ,

LITERIS KREBSIANIS.

Nimis profectò durè & abjectè de MATHESI illi
judicarunt, qui *artem Mathematicam* damnabilem esse, ac
omnino interdictam voluerunt, *Mathematicosque* cum
maleficiis uno æstimantes pretio, sub eodem titulo con-
junxerunt. Nisi enim per *Mathematicam artem*, cum hæc
plures nobilissimas scientias sub ambitu suo contineat, solum *Astrolo-*
giam illam *divinatricem Chaldaorum*, quæ ex astris futura, sed plerumque
satis insulsè, superstitiosè ac impiè vaticinabatur, intelligendam velint,
ne id præter omne, divinæ Matheseos, meritum fiat, videant.

Est namque *Mathesis* cuilibet, quicumque etiam demum is fue-
rit, & quocumque vitæ genere utatur, scitu adprimè necessaria, ac, ut
ipsius à *Græcis* inditum nomen innuit, omnibus addiscenda. Imò or-
dine doctrinæ & cognitionis reliquis omnibus disciplinis *Mathema-*
ticas anteferendas ac præponendas esse, *Aristotele* non dissentiente, *Pla-*
to dicit: *discipline*, ait, *Mathematica* maximè acuum ingenium homi-
nis, illudque disponunt, & ad reliquas artes ac disciplinas capessendas
exercent, & plurimum valent.

Imprimis autem *Medicus sine Mathesi* vix quidquam operatur,
nec operari potest. Adcidit enim *Mathesi* idem ferè quod *Medicina*;
multi, qui medicinam aliàs ex professò (ut vulgari utar phrasi,) non
faciunt, dum se, & alios diætâ in sanitatem integrè restituant,
licet non *medici* sint nomine, tamen re tales sunt; ita, quamvis me-
dicorum sat multi, inque praxi felicissimi, in Matheseos studio vel
nihil, vel admodum parum proficiendi ardoris unquam habuerint;
re ipsâ tamen, etiam id non cogitantes, dum *Arithmeticam* & *Geome-*
tricam proportionem in ponderando, mensurando, ingredientia in
compositione medicamentorum ordinando, collocando, miscendo,
in chirurgicis varia instrumenta ad diversas operationes *mechanicè*,
vel potius *architectonicè* formando, & applicando, structuram vi-
scerum & totius humanæ machinæ, quoad bonam, aut læsam quan-
titatem, figuram, vel potius omnes tres dimensiones, si non semper
aliâ, oculorum tamen mensurâ dimetiendo, conservando, restauran-
do, reficiendo, an omnia in rectâ & debitâ conformatione ad operan-
dum sint constituta, & secundum principia ac leges *mechanicas* fiant,
vel quid obstat, investigando, & ut fiant, omnem curam impenden-
do, quomodo visio & camera obscura oculi ad *opticas* leges se ha-
beat, an omnia partium temperamenta, harmonice concordent, scru-
tando

tando, alia mille ut, dum hæc deproperare cogimur, prætereamus, occupati sunt, quid, quæso, aliud agunt, quàm quod *secundum Mathematicos præcepta* operentur, & quàm *necessaria Mathematicis Medico* sit, etiam inviti profiteantur.

Præcipuè verò magis æstimandæ medicis veniunt illæ *Matheseos* partes potiores, *Geographia*, alter ille, ut historiarum, ita & medicinæ oculus ex merito dicendus, & *Astronomia*, cum hujus parte judicariâ, *Astrologia*, quamdiu scilicet hæc non, ex nescio quâ naturâ, & vi, aut qualitate siderum occultâ, sed ex inventione Astronomica, ex vario motu & positu siderum juxta astrorum leges, quas à DEO sibi præfixas, nunquam exorbitant, adstite naturâ & experienciâ, legitimas, easque vel *veras*, vel saltem *probabiles* conclusiones nescit, & sic vel *ex certis causis* prædicit effecta, vel *experientia testimonio* nixa *σοφιστικῶς* de futuris conjicit, ita, ut non se immisceat *superstitio*, aut ulla astris afficta fatalis necessitas.

Nam, quod *Geographiam* concernit, medicus ille, qui nec *Zonas*, sic appellatas, cœli attendit, nec *Climata*, medici prudentis & felicis nomen nunquam sibi acquireret, nec obtinebit. Quamquam enim *Zone* omnes non plenè & planè cognitæ sint, eaque terræ sit amplitudo, & periculorum in terris quibusdam perlustrandis, ob cœli intemperiem, morbos, aquarum penuriam, latrones, piratas & belluas magnitudo, ut non possint suscipi commodè navigationes, & hinc multa terra adhuc incognita sit, sicut etiam quotidie insulæ noviter deteguntur; quia tamen omnes habitabiles esse perhibentur, sed aliæ earum *frigida* sunt, aliæ *torrida*, aliæ temperatæ, exinde autem oppidò sequitur, multum quoque ibi variare aërem, & pro hujus diversâ constitutione, humorum quoque, spirituum, sanitatis & hominum constitutiones; ideo unum curandi modum, eademque medicamenta ubique æqualiter agere, & præscribenda esse, impossibile est, idque sana ratio negat.

Quod ad *Astrologiam* spectat, dolendum quidem est, quod eam plures *ridicula*, *superstitiosa* & *impia Chaldaeorum superstitiones* valdè conspurcaverint, eamque contemtibilem ac damnabilem reddiderint; Sed, sicuti nulla mater fortum suum ideo, quod sordibus inquinatus sit, unâ cum sordibus in aquam projectat, sed illum diligentissimè & sollicitè, sine omni nausea repurgat; imò in defectu aquæ, sæpè propria

priâ salivâ abstergit; nemoque prudens propter culpandum abusum, sanum usum abrogandum & tollendum judicat; ita, cum *Astrologia sapientum, & Astronomica sapientia filia* sit genuina & legitima, sed præter suam culpam, cumque maximo suo detrimento multis superstitionis prænotionibus, divinationibus, & impiis, præcipuè Chaldæorum, (quibus quidem ut aliæ, ita & Matheseos scientia inventionem primariò debet,) ut & aliorum hominum futilium commentis contaminata fuerit, quis, quæso, prudentior eam ideò in totum rejiciendam esse, & non potius repurgandam judicabit ab *insulsis* istis sordibus, *persasationibus* & *vaticiniis*, inprimis *ad actiones necessitatem inducentibus*, aliisque *Gentilissimum* redolentibus & *anilibus* fabulis, ut tanquam pars Astronomiæ, sub alis ipsius, extra quas separata hæcenus ferè refriguit, iterum foveri possit. Neque enim diffiteri id etiam potest *Baro de Verulamio*, qui, quamvis *lib. 3. de augmento scient. p. 81.* Astrologiam in plurimis etiam fundamento carere, & *pag. 52.* eam multa superstitione refertam esse, ut vix aliquid sanum in ea reperiatur, dicat; statim tamen addit: attamen eam potius expurgandam, quàm prorsus abjiciendam esse censemus.

Id quod quidem aliquos in priori seculo intendisse, & plurimum industriæ in tradendo sano usu Astrologiæ in medicinâ posuisse videmus; inter quos est *Jobannes Harsfurtus, Viridungensis*, medicus & astrologus, appellatus, cujus *nova medicina methodus ex mathematica scientia deprompta, Hagenoæ denuò revisa, & exactissimè (si diis placet) emendata, Anno M D XXXIII.* typis excusa prodiit. It. *Jacobus Scholl, Argentinenfis*, qui *Anno M D XXXVI* librum, cujus titulus est: *Astrologia ad medicinam applicatio brevis, Argentomati* excusum edidit, ut & *Claudius Dariotus Pomarcensis*, medicus & mathematicus, qui *ad astrorum judicia facile introductionem* scripsit, cui adjunxit tractatum *de electionibus principiorum idoneorum rebus inchoandis*, it. *fragmentum de morbis & diebus criticis, ex astrorum motu cognoscendis*, omnia Lugduni Anno *M D LVII.* typis impressa; quibus ad sociandum *Cornelius Pleierus, Coburgensis*, phisicus *Kitzingensis*, qui *medicum - criticum - astrologum ex veteribus Jatro-mathematicis productum*, hoc nostro seculo, Anno *M DC XXVII.* Noribergæ excusum edidit. Verùm ubique, præcipuè apud *Schollium* Augiæ invenimus stabulum, adhuc purgandum, & manet hisce auctoribus præter honorem, quod voluerint, parum, vel nihil. Majorem forsan laudem meretur *Johannes Asverus M. D.* qui
differ-

dissertationem Patromatematicam, in quâ de medicina & astronomia præstantiâ, deque utriusque indissolubili conjugio, doctè differit, tum ipsam etiam Astrologiam à contentu quorundam vindicat, conscripsit, excusam Rostochii Anno MDC II. Utinam alii docti mathematici, aut mathematico-Medici in eodem studio pergerent! & de his magis adhuc exculta, quæ forsan domi habent, in communem studiosorum utilitatem exire permetterent.

Cum itaque tanta sit divinæ Matheseos, & earum, quas suo ambitu continet, scientiarum præstantia & utilitas, non mirum, quod divinus Plato auditorii sui vestibulo inscripserit: ἀγεωμετρῆσαι οὐδὲς ἐστιν οὐκ. Ratus nimirum neminem posse idoneum esse ad sublimiorem philosophiam, qui his studiis animum non præparasset.

Multo minus autem mirari subit, quod magnus ille medicorum Coryphæus, Hippocrates Cous passim in scriptis suis Geographiam & Astronomiam in medicina maximi semper habuerit, habendamque esse non tam svadeat, quàm præcipiat, nec satis inculcare possit medicinam facientibus in libro suo de aëre, locis & aquis, quàm necessarium sit ad morborum, horumque causarum diagnosin, & investigationem, ut & ad prognosin, & curationem, anni tempora, Zonas & Climatâ in considerationem adhibere, quidque horum quodque possit, cum ne quidquam habeant simile, sed plurimum differant cum inter se, tum etiam propter varias, quæ in eis contingunt mutationes; Et paulò post, sincero pectore novitum medicum ita informat: *si quis ad urbem sibi ignotam pervenerit, is ejus situs cum habere debet, ut cognoscat, quomodo ad ventos, aut solis exortum sit exposita, neque enim easdem vires habet quæ ad septentrionem, & quæ ad austrum sita est, ut neque ea, quæ ad orientem solem, aut occidentem spectat.*

Scivit nempe, divinus senex, quàm periculi plena res sit medicinam facere, & quàm difficile sit medicinam facere inchoanti, licet in theoria satis benè versato, praxin aggredi, quàm trepide, ubi gravior paulò morbus irruit, & urget, omnia initidè gerantur, & quàm exquisitè omnes circumstantiæ semper perpendendæ, & causæ investigandæ sint; Scivit præterea ingeniosissimus & industrius Cous, quantum varient hominum natura, & constitutiones corporum ratione Zonarum & Climatatum, ventorum, fluviorum, lacuum, sylvarum, montium & centum aliarum circumstantiarum, ad quas hæc vel illa urbs propè sita, aut

exposita est; Voluit igitur novum medicum admonitum, ut, si ad urbem sibi ignotam pervenerit, ejus situs curam habere debeat, ut cognoscat, quomodo ad ventos, aut solis exortum sit exposita. Nec frustra & gratis hæc monet Hippocrates; nam. cum aer, ratione diversifitus urbis, tum ratione Zone, & Climatis, tum ratione fluviorum, lacuum, sylvarum, montium, vallium, fodinarum &c. admodum valde diversam atmosphæram obtineat, & constituat. & nunc purior, nunc impurior, nunc quoque putridis, acribus, sulphureis, imò venenosis miasmatibus inquinatus & refertus sit, ast, qualis aer, talis spiritus, talis sanguis, alique humores corporis, & quales hi, talis quoque constitutio hominis debilior, vel fortior, sanitasque vel bona, vel mediocris, aut planè læsa eveniat; hinc patet, quàm necessarium sit medico ad situm urbis diversum reflectere. Inprimis cum certissimum quoque sit, multos morbos, in aliis locis minus graves, imò levissimos, in aliis quibusdam, ex natura loci, esse gravissimos, contagiosos etiam, imò lethales.

Et ob hanc aeris diversam constitutionem, indeque in corporibus oriundam mutationem, medicum quoque Hippocrates vult esse astronomum, hoc est, jubet observare quatuor anni tempora, duo nempe æquinoctiorum, & duo solstitiorum, quorum illa Ver & autumnum, hæc verò æstatem & hyemem notant; Vult etiam Hippocrates, ut respiciatur ad anni statum; nam, licet anni tempora semper eadem sint, & quotannis ineadem Zodiaci puncta incidant, perinde atque solis & stellarum fixarum ortus obitusque anni tempora determinantes, quotannis iidem sunt; attamen, quia non omnis annus constans est, temporaque, in quæ distributus est, à propriâ suâ temperatûrâ nonnunquam plurimum discedunt, necessario sequitur, statum quoque anni temporum non esse quotannis eundem, sed Ver veri, æstatem æstati, autumnum autumnum, hyemem hyemi, ratione temperiei sibi esse dissimilem. Preterea, cum non ex solo sole, tanquam causa, & stellis fixis tanquam signis omnes mutationes aeris specialiter deduci possint, sed pleræque originem trahant à ventis, quos à siderum positu non pendere, aliquem exitum mathematicum propriâ experienciâ observasse novimus; hinc oppidò liquet, Hippocratem non gratis medicum monere, ut etiam ad ventos reflectat. Verbò, ubique ad aeris constitutionem reflectendum est; pro hujus enim, ratione Zonarum, climatum, partium anni, ven-

torum aliarumque ortarum tempestatum variis mutationibus, variat quoque sanitas, variat itidem morbus, variat ipsa curatio.

Exemplum hactenus dictorum suggerit nobis *Rodericus à Fonseca*, qui *consult. med. 1. tom. 2. p. 3.* recenset, quod anno *M D XXVII.* propter humidissimam temporis constitutionem per quatuor integros annos præcedentem, & aquarum inundationem multam, in universa Europa orta fuerit *pestis* sævisima, & ex hac eadem constitutione in Anglia, occulta quâdam analogia ex aëre, sive, *viæ* illius regionis, febris sudorifica, seu *SVDOR ANGLICVS* exortus sit, & fuerit epidemia ac pestifera, quâ major pars hominum decesserit.

Sed abrumpere cogimur, nec dubitamus Clarissimum artis medicæ Candidatum, (cujus vitæ & studiorum curriculum exponendū hîc est,)

Erdmann LEVPOLDVM,

qui hunc, nobis, per DEI clementiam planè incognitum, & hactenus in Angliâ desitum affectum, loco *disputationis Inauguralis* exactius investigandum sibi sumsit, inter alias, etiam hanc causam recensiturum esse.

Editus est in hanc lucem Sprembergæ, celeberrimâ inferioris Lusatiz urbe, Anno *M DC LXXII. d. XII. Junii styl. Gregor.* Patre *Ivstro Erdmann LEVPOLD*, Juris perito, & hæreditario in *Neuthen Horlitz & Großschleg* vñ *cz a' nos.* Matre verò *MARGARETHA, MATTHÆI HFFNERI*, patris urbis *Consulis* longè meritisissimi filiâ. Horum parentum prima cura fuit, ut fundamentis veræ religionis, & studiorum humaniorum probè imbueretur.

Traditus igitur fuit præceptoribus privatis, sub quorum institutione in Grammaticis, Rhetoricis ac Logicis fundamenta posuit. Post beatum dilectissimi patris obitum, fidelissimâ usus est informatione aliorum publicorum præceptorum clarissimorum, & primò quidem Scholæ Luccaviensis per annum, hinc Scholæ Zittaviensis, per biennium, eamque gratâ mente decenter recolit. Postea ob graviora negotia domum vocatus, ibi se cicissimè expedit, & cum Matris dilectissimæ consensu studium medicum elegisset, in hanc celeberrimam *Salanam* Anno *MDCXCIII.* se contulit, primusque labor fuit, ut philosophicis studiis animum ulterius imbueret. Adiiit igitur scholas professorum hujus *Academiz* publicorum amplissimorum & excellentissimorum, *CASPARIS POSNERI, ION. PAVLI HEBENSTREITII, GEORGH*
AL-

ALBERTI HAMBERGERT, & positis sub manu ductione jam laudatorum professorum celeberrimorum fundamentis solidis, hinc studium Medicum alacrius aggressus est. informatione utens fidelissimâ Professorum huius Facultatis nobilissimorum & excellentissimorum; **D. GEORGIVM WOLFFGANGVM WEDELIVM**, prof. publ. comit. Palat. Cæs. consil. & archiatrum Saxonicum institutiones medicas & Macasium explicantem, de febribus, morbis mulierum, formulis conscribendis differentem, pathologiam therapeuticam tradentem, sedulò aliquoties audit, defendit præterea publicè sub jam laudati **WEDELII** præsidio Exercitationum pathologico-therapeuticarum septimam de **VLCEIBVS** masculè. In anatomicis sectatus est **D. SCHELHAMMERVM**, t. apud nos anat. Chirurg. & botan. prof. publ. jam in celeberrima Kilonensi Professorem medicinæ primarium, eumque duo cadavera utriusque sexus publicè secantem vidit; interfuit etiam ipsius collegio anatomico privato, it. ossifragio, & de motu musculorum. Ex quibus omnibus multum emolumenti studiis suis adcessisse gratissimâ mente recolit. Postea per aliquot menses **GVRENAM** abiit, ibique multum temporis impendit studio pharmaceutico in pharmacopolio **GEORGII RYDELI**, pharmacopæi dexterrimi, & senatoris istius loci primarii. Hinc ad nos rediens, demonstrationibus prælaudati **D. WEDELII**, & Nobiliss. atque excellentiss. **D. SCHLEVOGTII**, anat. chirurg. ac botan. prof. publ. & medici provincialis celeberrimi, chemicis interfuit, in huius quoque collegio privato disputatorio, botanicis & chirurgicis lectionibus. item in anatomicis in utroque sexu publicè institutis, se assiduum auditorem exhibuit.

Cum ergò svasu & consilio suorum patronorum & agnatorum summos in arte medica honores capeßere decreverit, & in examinißus consvetis nihil necessariorum ipsi in eruditione deesse nostrum Collegium deprehenderit, ad diem 30. Septembr. sub præsidio **WEDELIANO** habebit laudatam disputationem solennem de **SVDORE ANGLICO**. Ad hanc panegyrim Magnificum Rectorem, proceres academix & hospites omnium ordinum honoratissimos decenter & officiosè collegii nostri nomine invito. P.P. Sub Sigillò Facultatis. d. 26. Sept. AnnoM DCXCVII.

(L.S.)